

RAPORT DE ACTIVITATE 2014

CRJM

CENTRUL DE
RESURSE JURIDICE
DIN MOLDOVA

RAPORT
DE ACTIVITATE
2014

DESPRE CRJM

IDENTITATE

Centrul de Resurse Juridice din Moldova (CRJM) este o organizație non-profit neguvernamentală. CRJM tinde să asigure o justiție calitativă, promptă și transparentă și respectarea efectivă a drepturilor civile și politice. În realizarea acestor obiective, CRJM combină cercetarea de politici și activitatea de advocacy realizate într-un mod independent și neutru.

SCOP

CRJM **urmărește** să atingă următoarele scopuri:

- Sistem judecătoresc responsabil și eficient în Moldova
- Aplicarea efectivă a Convenției Europene a Drepturilor Omului în Moldova
- Legislația și practica Moldovei conforme cu standardele internaționale în privința unor drepturi specifice
- CRJM dezvoltat ca un centru analitic vizibil și ca o organizație durabilă

VIZIUNE

CRJM **consideră** că respectarea adecvată și durabilă a drepturilor omului în Moldova poate fi asigurată prin schimbări sistemice în legislație, în sistemul judecătoresc, al procuraturii și al avocaturii. Multe dintre aceste schimbări au eșuat din cauza capacităților insuficiente a autorităților de a genera schimbările necesare. Noi tindem să eliminăm acest deficit prin promovarea analizei profesionale, metodologic elaborate și de o calitate înaltă în toate intervențiile noastre și prin păstrarea statutului de partener independent și constructiv atât pentru factorii decizionali guvernamentali, cât și pentru cei neguvernamentali.

VALORI

CRJM **crede** în democrație, supremația legii, respectarea drepturilor omului, participarea societății civile în procesul decizional și valorile unei societăți deschise.

PRINCIPII

CRJM **se ghidează** de următoarele principii:

- Atitudinea pro-activă și constructivă de inducere a schimbărilor sistemice
- Responsabilitate
- Profesionalism și calitatea lucrului
- Transparență
- Colegialitate și respect pentru etica profesională

ECHIPA CRJM

Vladislav GRIBINCEA	Președinte
Nadejda HRIPTIEVSCHI	Directoare de program
Cristina TURCU	Directoare Serviciul Administrativ și Comunicare
Doina DUMBRĂVEANU-MUNTEANU	Coordonatoare de proiect
Aurelia CELAC	Manager Financiar și Contabil
Mihaela CIBOTARU	Ofițer pentru Relații cu Publicul
Ion GUZUN	Consilier juridic
Sorina MACRINICI	Consilier juridic
Pavel GRECU	Consilier juridic
Ilie CHIRTOACĂ	Asistent juridic

CONSILIUL DE ADMINISTRARE AL CRJM

□ în anul 2014

Arcadie BARBĂROȘIE, *Președinte*
Elena BELEI
Corina CEPOI
Peter-Vlad IANUSEVICI
Nicolae ROȘCA

SUSȚINĂTORII ȘI DONATORII CRJM

Ambasada Statelor Unite ale Americii
Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova
Fundația Est-Europeană
Fundația pentru o Societate Deschisă
Fundația Soros-Moldova
Misiunea Norvegiană de Experți pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova (NORLAM)
Programul USAID de Consolidare a Instituțiilor Statului de Drept în Moldova (ROLISP)

DIN PARTEA CONDUCERII CRJM

În anul 2014, o parte considerabilă a eforturilor CRJM a fost îndreptată spre realizarea activităților asumate în anii anteriori. Activitatea de analiză, cercetare și advocacy a CRJM a fost focusată, în principal, pe reforma instanțelor judecătorești și a procuraturii. La solicitarea autorităților, CRJM a elaborat și lansat trei studii cruciale pentru reformarea sectorului de justiție din Republica Moldova: cu privire la optimizarea hărții judiciare; cu privire la specializarea judecătorilor și oportunitatea creării sistemului instanțelor de contencios administrativ; și cel cu privire la optimizarea structurii procuraturii și a sarcinii de muncă a procurorilor. Potrivit Strategiei de reformă a sectorului justiției (SRSJ), aceste studii vor sta la baza politicilor statului în aceste domenii.

CRJM a fost implicat activ în elaborarea proiectului noii Legi cu privire la Procuratură, care reflectă cele mai bune practici europene, precum și în procesul de elaborare a proiectului noii Legi cu privire la avocatură. Asociația a fost implicată în perfecționarea mecanismului național de executare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO). În acest sens, noi am contribuit la definitivarea proiectului unei noi Legi cu privire la Agentul Governamental și a proiectului hotărârii Parlamentului cu privire la controlul parlamentar al executării hotărârilor CtEDO. De asemenea, ca urmare a eforturilor noastre, a fost îmbunătățită Legea cu privire la avocatul poporului (ombudsmanul).

Asociația a continuat monitorizarea activității Consiliului Superior al Magistraturii (CSM), informând periodic societatea despre chestiunile discutate de CSM. În 2014, am oferit asistență tehnică CSM, în special în ceea ce privește fortificarea capacităților acestuia și elaborarea noilor proceduri de investigare disciplinară a judecătorilor. De asemenea, a fost analizată practica CSM cu privire la selectarea și promovarea judecătorilor și au fost formulate recomandări pentru îmbunătățirea acestui sistem. De asemenea, a fost analizată activitatea judecătorilor de instrucție și formulate recomandări pentru îmbunătățirea activității acestora.

În 2014, CRJM a analizat principalele inițiative de reformare a justiției și impactul acestora. De asemenea, împreună cu mai multe ONG-uri, am demarat o campanie pentru asigurarea transparenței și echității procedurii de numire de a ombusmanului și a judecătorului Curții Constituționale.

CRJM a continuat instruirea avocaților în domeniul Convenției Europene pentru Drepturile Omului (CEDO) și elaborarea materialelor analitice despre jurisprudența CtEDO. De asemenea, a fost analizată eficiența mecanismului de compensare a prejudiciului cauzat prin încălcarea termenului rezonabil introdus în 2011 la insistența CtEDO.

Fortificarea capacităților instituționale ale asociației a rămas o prioritate pentru noi, în 2014 fiind fortificate comunicarea asociației și managementul intern. A fost lansată noua pagină web a asociației, au fost modificate politicile interne, au fost întreprinse măsuri pentru sporirea constituantei CRJM, iar toate eforturile de fundraising inițiate în 2014 s-au soldat cu succes. Cu toate acestea, adevărata provocare pentru asociație a rămas numărul mare de activități asumate pentru 2014 și posibilitățile limitate de extindere a echipei CRJM.

Folosind această ocazie, din numele echipei CRJM, vreau să mulțumesc încă o dată partenerilor și donatorilor CRJM pentru eforturile întreprinse spre susținerea activităților noastre. De asemenea, echipa CRJM mulțumește pentru colaborare partenerilor, susținătorilor și prietenilor. Suntem deschiși pentru noi oportunități de colaborare în viitor.

Vladislav GRIBINCEA
Președinte,
Centrul de Resurse Juridice din Moldova

SPORIREA EFICIENȚEI, TRANSPARENȚEI ȘI INDEPENDENȚEI SISTEMULUI JUDECĂTORESC ȘI AL PROCURATURII

I. Sporirea eficienței instanțelor judecătorești

În anul 2014, CRJM a lansat trei studii care vor sta la baza politicilor autorităților în domeniul reformării justiției. Acestea se referă la optimizarea hărții judecătorești, specializarea judecătorilor și optimizarea structurii procuraturii. Acestea sunt principalele analize de acest gen elaborate vreodată în Republica Moldova. Ele ar trebui să stea la baza politicilor autorităților în ceea ce privește reformarea modului de organizare a sistemului judecătoresc și de specializare a judecătorilor din țară. Studiile constau în următoarele:

Studiile CRJM vor sta la baza reformelor în justiție

a. [Studiul privind optimizarea hărții judiciare din Republica Moldova:](#)

Optimizarea hărții judiciare este menită să contribuie la sporirea calității actului de justiție, a eficienței administrative și financiare a instanțelor judecătorești. Acest document este prevăzut de SRSJ (domeniul de intervenție 1.1.1). Studiul, care a fost lansat la 4 aprilie 2014, recomandă optimizarea numărului de judecători și personal administrativ în curțile de apel și judecătorii, precum și comasarea judecătoriilor de sector cu un număr redus de judecători. Acesta se concentrează pe realocarea funcțiilor de judecător cu scopul de a asigura un volum de muncă comparabil pentru toți judecătorii din țară. Recomandările studiului se bazează pe datele socio-demografice, precum pe și numărul și tipul dosarelor examinate de judecătorii și curțile de apel în anii 2010–2012. Studiul recomandă comasarea judecătoriilor mici și prezintă trei scenarii în funcție de numărul minim de judecători per instanță: 5, 7 sau 9 judecători. Studiul a fost realizat cu implicarea Ministerului Justiției (MJ) și a Consiliului Superior al Magistraturii și se adresează, în primul rând, factorilor de decizie (Parlament, Guvern și CSM).

În vara anului 2014, a fost lansată inițiativa de lichidare a Curții de Apel Bender, fiind invocat drept justificare studiul de mai sus. [CRJM a expediat Parlamentului obiectiile sale la proiectul de lege](#), menționând că acesta nu reglementează suficient de detaliat modul de transferare a judecătorilor Curții de Apel Bender, lichidarea instanței judecătorești urmează să aibă loc în grabă, iar optimizarea hărții judecătorești urmează a fi transpusă în viață sistemic și nu fragmentar. Proiectul de lege a fost votat de către Parlament în varianta propusă inițial.

b. [Studiul cu privire la specializarea judecătorilor și oportunitatea creării sistemului instanțelor de contencios administrativ:](#) Specializarea judecătorilor este, de regulă, privită ca un mijloc pentru sporirea calității actului de justiție. Acest studiu, lansat la 4 aprilie 2014, este prevăzut de SRSJ (domeniul de intervenție 1.3.3). Documentul oferă o descriere a celor mai bune practici internaționale

și conține recomandări bazate pe cercetări referitoare la specializarea judecătorilor. Acesta prezintă contextul juridic și analizează cadrul legal și practicile de specializare a judecătorilor din Moldova. Pentru acest studiu a fost analizat volumul de lucru în anii 2010–2012 al celor două instanțe judecătorești specializate din țară (economică și militară), al judecătorilor de instrucție, precum și volumul de lucru depus pentru examinarea cauzelor de contencios administrativ. Studiul include rezultatele unui sondaj privind specializarea judecătorilor, desfășurat printre judecătorii instanțelor de toate nivelele din Moldova. În final, studiul examinează oportunitatea creării instanțelor de contencios administrativ în Republica Moldova. Concluziile și recomandările din studiu vizează opțiunile de specializare a judecătorilor, modalitățile suplimentare de îmbunătățire a performanței instanțelor și reducerea volumului de lucru al judecătorilor, precum și oportunitatea de implementare a specializării judecătorilor în domeniul contenciosului administrativ. Recomandările din studiu sunt adresate, în principal, CSM, Guvernului și Parlamentului, atât în vederea luării deciziei cu privire la modul de specializare a judecătorilor, cât și cu privire la oportunitatea creării sistemului de instanțe administrative.

II. Sporirea eficienței și transparenței Consiliului Superior al Magistraturii

Începând cu anul 2011, reprezentanții CRJM monitorizează ședințele CSM și studiază îndeaproape hotărârile acestei instituții. În anul 2014, reprezentanții CRJM au monitorizat 30 din cele 35 de ședințe ale CSM. CRJM va continua monitorizarea ședințelor CSM în anul 2015. Monitorizarea ședințelor permite CRJM să cunoască detaliat activitatea CSM, să fie la curent cu cele mai importante chestiuni abordate de acesta și să poată informa publicul, formula recomandări și planifica activități pentru sporirea eficienței sistemului judecătoresc și a CSM.

În vederea fortificării capacităților CSM, în iulie 2014, o delegație compusă din membrii CSM și ai CRJM au întreprins [o vizită de studiu la București](#) (România). Scopul vizitei a fost de a avea un schimb de experiență cu CSM-ul din România și a prelua bunele practici în vederea perfecționării cadrului legal și a practicii CSM. Printre cele mai importante subiecte discutate au fost transparența decizională, stabilirea numărului de judecători în instanțe, volumul de muncă al judecătorilor, sistemul de evaluare a performanțelor și răspunderea disciplinară a judecătorilor.

III. Selecția, evaluarea și responsabilizarea judecătorilor

În 2014, CRJM a analizat mecanismul și practica din anii 2013–2014 de selectare și promovare a judecătorilor și a întocmit [documentul de politici „Selectarea și cariera judecătorilor – dublări de responsabilități sau garanții suplimentare?”](#). Documentul se referă la dublarea competențelor între Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor și CSM, organizarea concursurilor pentru fiecare post separat, modalitatea de întocmire a registrului participanților la concurs, precum și criteriile de selecție și promovare a judecătorilor. Documentul vine cu recomandări pentru îmbunătățirea practicii CSM de numire și promovare a judecătorilor.

În același an CRJM a lansat [documentul de politici „Realocarea numărului judecătorilor de instrucție: recomandări pentru fiecare instanță judecătorească”](#). De la crearea instituției judecătorilor de instrucție în 2003 și până în 2014 numărul judecătorilor de instrucție nu s-a schimbat substanțial, în pofida dublării volumului de muncă. Sarcina de muncă a judecătorilor de instrucție variază considerabil de la o instanță la alta. În unele instanțe ea este extrem de mare, iar în altele – foarte mică. Documentul conține recomandări pentru CSM în vederea uniformizării sarcinii de muncă a judecătorilor de instrucție. În 2014, CRJM a monitorizat modul de reconfirmare a judecătorilor de instrucție în calitate de judecători de drept comun. CRJM a prezentat Colegiului de evaluare a performanțelor judecătorilor informații referitor la activitatea a 14 judecători de instrucție, care în 2014 au trecut prin procedura de evaluare. Monitorizarea s-a soldat cu publicarea, în ianuarie 2015, a unui [raport](#).

În anul 2014, CRJM a atras o atenție deosebită răspunderii disciplinare a judecătorilor. Guvernul și-a propus adoptarea unei noi legi cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. În martie 2014, CRJM a prezentat [opinia sa cu privire la acest proiect de lege](#). Proiectul vine să elimine multe aspecte problematice ce împiedicau investigarea disciplinară eficientă a judecătorilor. Cu toate acestea, proiectul conține și curențe care pot reduce semnificativ din eficiența mecanismului propus. CRJM a recomandat simplificarea procedurii de examinare a abaterilor disciplinare, introducerea unei proceduri contradictorii în fața Colegiului disciplinar, precum și reglementarea mai clară în lege a textului unor abateri disciplinare, așa cum a fost [recomandat de Comisia de la Veneția și ODIHR](#).

CRJM a propus perfecționarea mecanismului de răspundere disciplinară a judecătorilor

În iulie 2014, CRJM a organizat un [atelier de lucru](#) pentru membrii Colegiului disciplinar al judecătorilor, în cadrul căruia a fost discutat și sistemul de răspundere disciplinară a judecătorilor din România. În noiembrie 2014, o delegație compusă din membri ai Colegiului disciplinar, CSM, și CRJM a întreprins o [vizită de lucru în Germania](#) cu scopul de a studia practica Germaniei cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Pe parcursul vizitei au avut loc întrevederi cu judecători în funcție din instanțe de contencios administrativ și drept comun din Germania. Experții germani s-au referit și la procedurile de selectare a judecătorilor, care permit admiterea în sistem doar a persoanelor bine pregătite, cu o „verticalitate rigidă și independență maximă”.

IV. Sporirea independenței și eficienței procuraturii

În vara anului 2013, Președintele CRJM a fost desemnat de către Ministrul Justiției și Procurorul General drept Președinte al Grupului de experți pentru elaborarea proiectelor de legi cu privire la activitatea procuraturii. Grupul a fost compus din experți străini, angajați ai MJ și ai procuraturii, precum și reprezentanți ai societății civile. Acesta a avut sarcina de a elabora Concepția de reformare a procuraturii în conformitate cu cele mai bune practici europene și proiectele de modificare a legislației necesare pentru implementarea acestui concept. La 3 iulie 2014, Concepția a fost votată de Parlament. Proiectul de lege privind implementarea Concepției a fost expediat pentru adoptare

Parlamentului în mai 2015. Implementarea Concepției și adoptarea legii va reprezenta cea mai serioasă reformare a procuraturii din Republica Moldova.

V. Monitorizarea implementării Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției

În 2011, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat o strategie ambițioasă de reformare a sectorului judecătoresc. În septembrie 2014, CRJM a publicat analiza [Succesele și insuccesele în reformarea justiției din Republica Moldova: 2012 – iulie 2014](#), ce se referă la 30 de subiecte ce țin de reformarea justiției și analizează cele mai importante inițiative de reformare a justiției și impactul acestora. Documentul s-a referit, în cea mai mare parte, la activitatea judecătorilor și a procurorilor, dar analizează și alte aspecte conexe, cum ar fi combaterea corupției. Această analiză este unica de acest gen efectuată în Republica Moldova de la adoptarea Strategiei de Reformă a Sectorului Justiției.

Președintele CRJM este membru al Consiliului Național pentru reforma organelor de ocrotire a normelor de drept – organul suprem responsabil de monitorizarea implementării SRSJ. Reprezentanții CRJM sunt membri ai Grupurilor de lucru de monitorizare a SRSJ pentru implementarea Pilonilor I (Sistemul instanțelor judecătorești), II (Justiția penală), III (Accesul la justiție și executarea hotărârilor judecătorești) și VI (Respectarea drepturilor omului în sectorul justiției). În anul 2014, reprezentanții CRJM au participat la peste 15 de ședințe ale grupurilor de monitorizare. Participarea la aceste ședințe contribuie la o mai bună informare a CRJM despre parcursul reformelor. De asemenea, în cadrul Grupurilor de monitorizare, membrii CRJM exprimă opinii în ceea ce privește problemele în implementarea SRSJ.

VI. Alegerea judecătorului la Curtea Constituțională

CRJM a atras o atenție deosebită alegerii judecătorilor

Ca și în anii precedenți, în anul 2014, CRJM a atras o atenție deosebită alegerii judecătorilor. La începutul lunii octombrie 2014, [organizațiile societății civile au lansat un apel public](#) în care au solicitat Guvernului organizarea, de urgență, a unui concurs echitabil și transparent pentru funcția de judecător la Curtea Constituțională, care a devenit vacantă în toamna anului 2014. În lipsa unei reacții din partea autorităților, [reprezentanții societății civile au organizat o conferință de presă](#) în care au reiterat solicitările din apel. În primăvara anului 2015 funcția dată încă era vacantă.

RACORDAREA LEGISLAȚIEI ȘI PRACTICILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA LA STANDARDELE INTERNAȚIONALE ÎN DOMENIUL DREPTURILOR OMULUI

I. Convenția Europeană pentru Drepturile Omului

Ca urmare a unui [raport elaborat în anul 2012](#), în anii 2013 și 2014, principalele eforturi ale CRJM în acest domeniu au fost îndreptate spre fortificarea mecanismului național de executare a hotărârilor CtEDO. În rezultatul eforturilor CRJM, vicepreședintele Parlamentului, dna Liliana PALIHOVICI, a creat un grup de lucru compus din reprezentanți ai Aparatului Parlamentului, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene și ai CRJM. Grupul de lucru a avut sarcina de a elabora proiectele de acte normative necesare pentru îmbunătățirea mecanismului național de executare a hotărârilor CtEDO, precum și de supraveghere parlamentară a executării acestor hotărâri. În 2014, grupul de lucru a definitivat proiectul unei noi Legi a agentului guvernamental.

Acesta introduce competențe clare în ceea ce privește executarea hotărârilor CtEDO. De asemenea, grupul de lucru a elaborat și un proiect de Hotărâre a Parlamentului în ceea ce privește procedura de control parlamentar al executării hotărârilor CtEDO. Ultimul document stabilește dreptul Parlamentului de a propune măsuri generale și de a solicita periodic informații de la autorități cu privire la executarea hotărârilor CtEDO, precum și obligația de a organiza anual audieri publice în Parlament cu privire la acest subiect. Potrivit estimărilor, aceste proiecte vor fi supuse votului în Parlament în vara anului 2015.

În ianuarie 2014, [CRJM a analizat informațiile statistice privind cauzele moldovenești la CtEDO în anul 2013](#). Documentul analizează datele statistice din Raportul de activitate al CtEDO pentru anul 2013 și prezintă o sinteză a tuturor hotărârilor adoptate de CtEDO în anul 2013 în cauzele moldovenești. Acest document a fost elaborat pentru a spori nivelul de informare al societății, în general, și al juriștilor, în special, despre activitatea CtEDO. Documente similare au fost elaborate și pentru anii [2010](#), [2011](#) și [2012](#).

În 2014, CRJM a analizat practica judecătorească cu privire la mecanismul de compensare pentru încălcarea termenului rezonabil. Mecanismul respectiv a fost introdus la 1 iulie 2011, prin Legea 87/2011, în scopul executării hotărârii CtEDO în cauza *Olaru ș.a. c. Moldovei*. [Analiza CRJM](#) a constatat că multe din cauzele cu privire la Legea 87 au fost examinate lent, iar compensațiile acordate cu titlu de prejudiciu moral au fost mult mai mici decât cele acordate de CtEDO în cazuri comparabile. CRJM a recomandat schimbarea procedurii de acordare a compensațiilor pentru încălcarea termenului

Compensațiile pentru încălcarea termenului rezonabil trebuie să fie majorate

rezonabil sau introducerea unui sistem care să asigure în practică examinarea rapidă a cauzelor date. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție ar trebui să instituie practici care să asigure compensații adecvate pentru încălcarea termenului rezonabil.

În scopul facilitării aplicării CEDO la nivel național și schimbării practicilor judiciare incompatibile, în anul 2013 CRJM a selectat 17 avocați și avocați-stagiari care, în perioada 2013-2014, au beneficiat de [instruire aprofundată cu privire la aplicarea CEDO la nivel național](#). Programul a inclus șase seminare, cu durată de două zile fiecare, și cinci reuniuni. Instruirea a vizat procedura în fața CtEDO, criteriile de inadmisibilitate la CtEDO, art. 2 (dreptul la viață), art. 3 (interzicerea torturii), art. 6 (dreptul la un proces echitabil), art. 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie), art. 1 al Protocolului 1 la CEDO (protecția proprietății) și art. 41 (satisfația echitabilă). Subiectele au fost stabilite împreună cu avocații selectați, reieșind din importanța și impactul acestor drepturi în Republica Moldova. Formatori în cadrul seminarelor au fost juriști de la greua CtEDO și membri ai CRJM.

În noiembrie 2014, reprezentanții CRJM au participat la Strasbourg la [întâlnirea bianuală a CtEDO cu societatea civilă](#). În cadrul întâlnirii au fost discutate numărul de cauze pendinte și tempoul de examinare a acestora, problemele practice cu care se confruntă reprezentanții reclamantilor și practicile interne ale CtEDO. Din partea CtEDO, la întâlnire au participat Președintele și judecătorii ai CtEDO și reprezentanți ai Greii CtEDO.

CtEDO:
imunitatea
Președintelui
țării nu poate fi
absolută

În contextul reprezentării strategice la CtEDO, juriștii CRJM au reprezentat un reclamant în cauza [Urechean și Pavlicenco c. Moldovei](#). La 2 decembrie 2014, CtEDO a constatat în această cauză o violare a dreptului de acces la justiție garantat de art. 6 CEDO. CtEDO a notat că imunitatea Președintelui țării nu poate fi absolută și că este inadmisibil ca instanțele judecătorești să refuze automat examinarea acțiunilor în defăimare împotriva șefului statului pentru simplul motiv că acesta beneficiază de imunitate. În fiecare caz concret urmează a fi examinat dacă declarațiile contestate au fost făcute în exercitarea mandatului sau în afara acestuia. Aceasta a fost prima ocazie în care CtEDO a examinat imunitatea președintelui țării.

II. Prevenirea și eliminarea discriminării

În 2014, CRJM împreună cu experta Romanița IORDACHE, au elaborat o [analiză a compatibilității legislației naționale în domeniul nediscriminării în câmpul muncii cu standardele europene](#). Analiza a indicat existența unui cadru legal care necesită modificări minime. În ceea ce privește Consiliul pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității (CPPEDAE), deși înființat relativ recent, acesta soluționează unui număr mare de cauze și acționează proactiv pentru combaterea discriminării în relațiile de muncă.

CRJM, în parteneriat cu Centrul Euroregional de Inițiative Publice din România (ECPI), a inițiat analiza compatibilității legislației naționale cu acquis-ul comunitar în domeniul egalității și nediscriminării. Analiza

vizează, în principal, domeniul muncii, educației, accesul la justiție și accesul la bunuri și servicii, dar și aspectul instituțional prin prisma eficacității mecanismului CPPEDAE. Analiza va fi făcută publică în 2015. În 2015, CRJM va continua să întreprindă acțiuni de advocacy pentru modificarea legislației și a politicilor statului în domeniul nediscriminării.

III. Modificarea legislației cu privire la activitatea ombudsmanului și alegerea ombudsmanului

Guvernul a inițiat procesul de modificare a legislației care se referă la ombudsman. În acest sens, Ministerul Justiției a format un grup de lucru care urma să elaboreze o nouă Lege cu privire la Avocatul Poporului. Reprezentanții CRJM au participat la ședințele Grupului de Lucru și au formulat recomandări pentru îmbunătățirea proiectului de lege. Deși proiectul de lege elaborat de Grupul de Lucru a încorporat în sine majoritatea recomandărilor CRJM, documentul a fost modificat substanțial în Parlament. A fost exclusă procedura de concurs public pentru desemnarea ombudsmanului, au fost introduse prevederi care afectează serios independența ombudsmanului și au fost limitate competențele ombudsmanului de a examina anumite categorii de cereri. Proiectul modificat a fost votat de Parlament și expediat Președintelui țării pentru promulgare. La 24 decembrie 2013, la inițiativa CRJM, [peste 40 peste organizații neguvernamentale au solicitat Președintelui Republicii Moldova să nu promulge Legea](#). La 20 februarie 2014, Președintele a refuzat să promulge legea, a remis documentul Parlamentului și a recomandat consultarea partenerilor străini și a societății civile. Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) a fost adoptată din nou la 3 aprilie 2014, iar câteva obiecții ale societății civile au fost transpuse în lege.

Elaborarea și aprobarea Legii cu privire la Avocatul Poporului și alegerea celor doi Ombudsmani a fost în vizorul CRJM pe tot parcursul proceselor

Chiar dacă Legea cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul) a fost adoptată, Parlamentul a ezitat să aleagă ombudsmanii. În 2014, CRJM, alături de peste 150 de ONG-uri, au solicitat Parlamentului [alegerea ombudsmanilor în mod transparent, echitabil și prompt](#). Cu toate acestea, procesul de alegere a fost tergiversat. La 3 aprilie 2015, în funcția de avocat al poporului a fost ales Mihail COTOROBAI. Funcția de Avocat al Poporului pentru drepturile copilului rămâne vacantă după ce niciun candidat nu a acumulat majoritatea voturilor deputaților.

FORTIFICAREA CAPACITĂȚILOR INSTITUȚIONALE ȘI SPORIREA VIZIBILITĂȚII CRJM

Strategia CRJM pentru anii 2013–2017 propune dezvoltarea CRJM ca un centru analitic vizibil și ca o organizație durabilă. Anul 2014 a fost marcat de fortificarea capacităților instituționale ale CRJM, prin:

I. Sporirea vizibilității CRJM:

- a) a fost lansată noua pagină web a CRJM;
- b) a continuat lucrul asupra Strategiei de comunicare;
- c) au fost elaborate regulile interne cu privire la branding;
- d) au fost întreprinse măsuri pentru sporirea constituantei asociației.

II. Fortificarea managementului:

- a) a fost elaborat și adoptat Manualul consolidat de politici interne;
- b) a continuat lucrul asupra mecanismului de evaluare a performanțelor personalului;
- c) a fost obținut un [grant semi-instituțional](#), pentru o perioadă de trei ani.

III. Activități de fundraising:

Toate propunerile de finanțare înaintate în anul 2014 de CRJM au fost acceptate. Aceasta a permis ca, în aprilie 2015, bugetul anual al asociației să fie asigurat în proporție de circa 80%. De asemenea, bugetul asociației pentru anul 2014 a crescut față de cel din 2013 cu 49%, până la USD 415,600. Majoritatea granturilor obținute în anul 2014 au fost pentru o durată mai mare de 12 luni.

BILANȚUL CONTABIL AL CRJM: 2013 ȘI 2014¹

	2013	2014
ACTIVE PE TERMEN LUNG		
<i>Active nemateriale</i>		
Active nemateriale	20,768	85,101
Amortizarea activelor nemateriale	(10,402)	(25,570)
Valoarea de bilanț a activelor nemateriale	10,366	59,531
<i>Active materiale pe termen lung</i>		
Active materiale pe termen lung	123,042	222,540
Uzura activelor materiale pe termen lung	(42,875)	(95,249)
Valoarea de bilanț a activelor materiale pe termen lung	80,167	127,291
Total active pe termen lung	90,533	186,822
ACTIVE CURENTE		
Creanțe pe termen scurt	19,073	709,196
Mijloace bănești	1,103,112	1,711,520
Alte active curente	2,520	-
Total active curente	1,124,705	2,420,716
Total active	1,215,238	2,607,538
CAPITAL ȘI DATORII		
<i>Capital</i>		
Subvenții	90,533	186,822
Fond de autofinanțare	-	62,752
Total capital	90,533	249,574
<i>Datorii</i>		
Datorii pe termen lung	1,103,112	1,648,768
Datorii pe termen scurt	21,593	709,196
Total datorii	1,124,705	2,357,964
Total capital și datorii	1,215,238	2,607,538

¹ Extras din Raportul de audit al CRJM pentru anul 2014

SUMARUL SURSELOR DE FINANȚARE ALE CRJM ÎN 2014²

	Anul 2014		Cumulativ		Buget
	MDL	USD	MDL	USD	
Surse de finanțare					
Fundația Soros-Moldova – contract de grant nr. 14030 (FSM Discriminare)	242,188	17,600	372,724	27,600	\$27,600
Fundația Soros-Moldova – contract de grant nr. 14077 (FSM JI)	728,579	51,284	1,055,244	76,284	\$76,284
US Embassy – contract de grant nr. SMD700-12-CA002	11,286*	-	2,353,486	187,789	\$187,789
Foundation Open Society Institute (Human Rights Initiative) – contract de grant nr. OR2014-12242 (A/2014)	703,375	50,000	703,375	50,000	\$50,000
Foundation Open Society Institute (Human Rights Initiative) – contract de grant nr. OR2013-04095 (A/2013)	-	-	624,750	50,000	\$50,000
ROLISP – contract de grant nr. 01	245,360	18,000	632,993	49,165	\$69,165
Fundația Est Europeană – contract de grant nr. 171 (EEF Institutional)	537,768	38,057	759,108	55,057	\$55,057
Fundația Soros-Moldova – contract de grant nr. 14155 (FSM FtF)	1,012,772	70,620	1,012,772	70,620	\$84,000
Delegation of the European Union to the RM – contract de grant nr. EIDHR 2013/334-003	2,175,425	142,034	2,175,425	142,034	€270,000
US EMBASSY – contract de grant nr. SMD700-14-GR085	327,409	23,986	327,409	23,986	\$23,986
Alte surse	62,752	4,019	63,752	4,100	
Total surse de finanțare	6,046,914	415,600	10,081,038	736,636	

² Extras din Raportul de audit al CRJM pentru anul 2014

* Diferențe de curs valutar

Centrul de Resurse Juridice din Moldova

Str. A. Șciusev 33, MD-2001
Chișinău, Republica Moldova
Tel: +37322843601
Fax: +37322843602
Email: contact@crjm.org
www.crjm.org

Facebook - [https://www.facebook.com/pages/
Centrul-de-Resurse-Juridice/192147737476453](https://www.facebook.com/pages/Centrul-de-Resurse-Juridice/192147737476453)

Twitter - <https://twitter.com/CRJMoldova>